

Õiguskantsler

Raimond Kaljulaid
Põhja-Tallinna Valitsus
pohja@tallinnlv.ee

Teie nr

Meie 06.06.2018 nr 7-8/180776/1802610

Alla kolmeaastaste laste asendushooldus

Austatud Raimond Kaljulaid

Õiguskantsleri nõunikud kontrollisid 23.03.2018, kas Tallinna Lastekodu Väikelaste turvakodus (edaspidi turvakodu) on laste põhiõigused ja -vabadused kaitstud.

Kontrollkäigu ajal viibis turvakodus kuus last, kellest viis oli sinna suunanud Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsus. Lapsed olid turvakodus elanud mitu kuud, mõned lapsed üle aasta. Näiteks üks kümnekuune tüdruk oli vanematest eraldatud ühe kuu vanuselt ning oli turvakodus elanud üheksa kuud. Kontrollimisel selgus, et ka varem on mõni Põhja-Tallinna Valitsuse suunatud väikelaps elanud turvakodus pikka aega.

Palun Põhja-Tallinna Valitsusel vaadata üle kõigi praegu turvakodus viibivate alla kolmeaastaste laste juhtumid ning vajaduse korral pöörduda Sotsiaalkindlustusameti poole, et neile lastele leitaks sobivad hoolduspered. Samuti soovitan Põhja-Tallinna Valitsusel suunata perest eraldatud alla kolmeaastased lapsed edaspidi turvakodu asemel hooldusperesse.

Turvakoduteenus on ajutine abinõu selleks ajaks, kui lapse elu edasiseks korraldamiseks otsitakse püsivamat lahendust, näiteks kaalutakse võimalust laps oma bioloogiliste vanemate juurde tagasi saata või lapsendada, otsitakse sobivat hooldusperet või muud asendushoolduse võimalust. (sotsiaalhoolekande seaduse § 33 lg-d 1 ja 2, vt ka [asendushoolduse roheline raamat](#), lk 31 jj).

Lapse arengu seisukohast on äärmiselt oluline leida talle võimalikult kiiresti stabiilne elukoht ning püsiv hooldaja. Eriti oluline on leida püsiv elukoht alla kolmeaastastele lastele. Arengupsühholoogia uuringud¹ on tõendanud, et väikelapse aju vajab arenguks lähedasi emotsionaalseid suhteid. Tundlikud ja turvalised suhted ergutavad lapse sotsiaalsete oskuste ning füüsiliste ja muude võimete arengut. Laps vajab kehalist lähedust (hoidmist, silmsidet) ning vahetat suhtlemist (lapsega rääkimist). Hooldusperes on lähedaste ja turvaliste suhete tekkimiseks paremad eeldused kui asutuses. Seetõttu ei tohiks alla kolmeaastasi lapsi üldjuhul turvakodusse paigutada.² Ka juhul, kui laps vajab lühikeseks ajaks asendushooldust, tuleks üldjuhul paigutada

¹ Browne, Kevin. [The Risk of Harm to Young Children in Institutional Care](#). Lk 1–4, 9–18.

² OHCHR (ÜRO inimõiguste ülemkomissari büroo). [The Rights of Vulnerable Children under the Age of Three. Ending their Placement in Institutional Care](#). Lk 17–18. UNICEF (ÜRO Lastefond). [Children under the Age of Three in Formal Care in Eastern Europe and Central Asia](#). Lk 37–39, 53.

Õiguskantsleri Kantselei

Kohtu 8, 15193 TALLINN. Tel 693 8404. Faks 693 8401. info@oiguskantsler.ee www.oiguskantsler.ee

laps pigem hooldusperesse kui turvakodusse. Erandid on võimalikud üksnes konkreetse lapse parimatest huvidest lähtudes.

Linnaosavalitsus peab pärast abivajavast lapsest teada saamist viivitamata hindama, millist abi laps vajab ning pakkuma meetmeid perest eraldatud lapse ja tema perekonna abistamiseks ([lastekaitseaduse](#) § 17 lg 1 p-d 3 ja 4). Seejuures tuleb selgitada välja lapse parimad huvid ning lähtuda otsuse tegemisel nendest kui esmatähtsast kaalutlusest ([lastekaitseaduse](#) § 5 p 3 ja § 21 lg 1).

Mõistan, et lapsele sobivat hooldusperet leida võib olla keeruline. See eeldab, et tegeldakse nii potentsiaalsete hooldusperedega kui ka lapse bioloogiliste vanematega, muu hulgas nende omavahelise suhtluse korraldamisega. Perest eraldatud lapse asendushoolduse korraldamisel võib tekkida ka muid probleeme, kuid Põhja-Tallinna Linnaosa Valitsuse lastekaitsetöötajatel on vajalikud oskused ja pikaajaline kogemus, et need probleemid lahendada. Perest eraldatud lapse hooldusperesse suunamist ei takista ka vanema hooldusõiguse kohta jõustunud kohtumääruse puudumine ([sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 45⁹ lg 1 p 4).

Sotsiaalkindlustusamet võib aidata linnaosavalitsusel leida igale lapsele sobiv hoolduspere. Alates 01.01.2018 on Sotsiaalkindlustusameti ülesanne hooldusperede sobivuse hindamine, nende ettevalmistamine ja [hooldusperede registri pidamine](#).

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Koopia: Sotsiaalministeerium, Sotsiaalkindlustusamet, Tallinna Sotsiaal- ja Tervishoiuamet, Tallinna Lastekodu juhataja

Andres Aru 693 8433
Andres.Aru@oiguskantsler.ee
